

STM 1927

Ny Bellmanmusik

Av Einar Sundström

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

NY BELLMANSMUSIK.

AV EINAR SUNDSTRÖM, STOCKHOLM.

Förutom melodierna till Fredmans epistlar och sånger, utgivna redan under Bellmans levnad, föreligger som bekant endast musiken till ett fåtal nummer av Handlingar rörande Bacchi ordenskapitel jämte ett jämförelsevis litet antal andra stycken. Att flera av de övriga dikterna, till vilka musiken nu saknas, även de varit avsedda att sjungas har emellertid tagits för givet och detta bestyrkes bl. a. därigenom att senare utgivare (Sondén, Carlén och Eichhorn) med stöd av en muntlig eller skriftlig tradition kunnat i åtskilliga fall lämna upplysningar om melodier, till vilka respektive dikter kunna föredragas. För andra åter — och de utgöra ännu flertalet — svävar man alltjämt i ovisshet om den musikaliska formen och utsikterna att rekonstruera denna ha icke förefallit särdeles gynnsamma, då man saknat tillgång till äldre melodiuppteckningar för hithörande material.

Nyligen har återfunnits ett manuskript, som jämte texten även meddelar musiken till etthundrafyrtiofyra särskilda dikter¹ jämte en del partier ur Bacchi ordenskapitel, till vilka melodierna — på ett fåtal undantag när — hittills saknats.² Handskriften som numera tillhör sällskapet Par Bricole, i vars förvar den sannolikt befunnit sig sedan 1860-talet (kanske ännu något tidigare), har troligen dessförinnan varit i dansk ägo. Nedskriften av texten synes nämligen genom på spridda ställen förekommande danismer såsom *dog* för dock, *pidskperuken* för piskperuken, *kransen* för kransen förråda upptecknarens extraktion och dessutom förekomma anteckningar av ännu en annan hand, helt avfattade på danska. Av skriftens utseende att döma, bör manuskriptet kunna dateras till omkring 1850-talet och detta antagande mot-

¹ Icke mindre än 95 av dessa tillhöra Fredmans testamente.

² Handskriftens förekomst har tidigare omnämnts i dagspressen.

såges icke av innehållet. Jämför man nämligen texten med andra versioner finner man, att denna i ordformer m. m. ganska nära ansluter sig till Sondéns upplaga av Bellmans skrifter, men däremot likt Sondén icke så sällan avviker från Carléns upplaga, och att vårt manuskript, i de fall avvikelser förekomma från Carlén, i regel uppvisar en äldre läsart med former karakteristiska för Bellmans eget språkbruk (ex. *låt* för *låt m. m.*). Men av dessa iakttagelser synas framgå, att skrivaren icke kunnat haft tillgång till Carléns upplaga, som första gången utkom av trycket 1856—61. Möjligen kan den omständigheten, att handskriften även upptar dikter, som varken förefinnas hos Sondén eller Carlén utan först ånyo publicerats av Eichhorn 1877, lämna ett bidrag till dateringen. Men denna fråga må dock tillsvidare lämnas öppen.¹

Framgår det av det sagda, att handskriften troligen föreskriver sig från mitten av 1800-talet, följer därav, att den icke utan vidare kan betraktas som ett dokument med bindande historisk beviskraft. Och uppgiften i det följande blir därför närmast att undersöka, i vad mån melodi och musik återgå på äldre tradition. Men när man griper sig an med en dylik utredning, erfar man snart, att det i brist på användbar jämförelsematerial är ytterst vanskligt att nå fram till säkra resultat. Visserligen har »Bellmans poetiska arbeten», utgivna 1872 av G. E. Klemming, ansetts lämna en fast utgångspunkt för bedömande av de frågor, det här gäller. Men det material, som där meddelas, är alldeles för otillräckligt för nu ifrågasättande utredning. Och det är dessutom långt ifrån säkert, att varje i detta arbete meddelad melodi bör betraktas som auktoritativ.²

¹ Utom de dikter, som återfinnas hos Eichhorn upptar manuskriptet en dikt, som varken är tryckt hos denne, Sondén eller Carlén, men däremot i Völschows uppl. 1814. För övrigt framgår det av manuskriptet, att skrivaren haft till sitt förfogande äldre handskrifter, ur vilka han kunnat hämta sitt textmaterial. Att upptecknaren däremot icke kunnat få sitt textmaterial varken från Völschow, Sondén, Carlén eller Eichhorn bevisar en jämförande textgranskning. En dylik har för Eichhorns och Carléns uppl. utförts av direktör G. Settergren, till vilken jag för övrigt står i tacksamhetsskuld för flera upplysningar i ämnet.

² Klemmings uppgift, att arbetet föreligger i Bellmans egen handskrift, har vederlagts av Flodmark och Steffen (Samlaren 1895). Som en egenomlighet må framhållas, att B P A för epistel 13 uppger som melodikälla: Air, contredanse, La belle Cerise. Flodmark har funnit denna dans beskriven i ett tryck från 1784, men ej kunnat meddela melodien. Denna åter-

Ett källmaterial av värde för vår undersökning erbjuder vidare en i Bondeska arkivet på Ericssberg förvarad handskriften »Samling af Swenska Wisor», nedskrivna mellan åren 1765—1772.¹ Denna handskrift upptager ett mycket stort antal dikter av Bellman, ofta försedda — liksom övriga i samlingen ingående visor — med melodihänvisningar. I en del fall lämna visserligen dessa anvisningar, som i regel ha formen av hänvisningar till en för den dåtida läsaren känd vismelodi, en nutida forskare i sticket, därigenom att de väl till en text meddela en hänvisning, som icke sällan åter anknytes till en tredje eller fjärde visa, utan att man kan komma till klarhet om, vilken melodi det är fråga om. Så uppges exempelvis att Fredmans testamente 188 »Kung David han spelte på harpan och drack», sjunges till melodien »Gubben sad' till gumman», men om »När Bacchus predika, så stod han så stolt» (i vårt manuskript under nr 117, ej upptagen i Carléns eller Eichhorns register men däremot i Völschows uppl. 1, s. 106) uppges endast, att denna visa sjunges som »Kung David» etc. Men säga dylika kedjehänvisningar läsaren rätt litet framgår det likväl i flera andra fall, att handskriften står mycket nära den tradition av Bellmansmusiken, som bestyrkts från annat håll. Så hänvisas — för att endast nämna ett exempel — vid Fredmans testamente 185 »När Adam han bodde i Paradis» till »Alltsedan Bernhardus», vilken melodi åter i Bellmans poetiska arbeten (s. 97) anföres till den nuvarande episteln nr 5 »Käre bröder, så låtom oss suppa i frid».² Dock förekomma även avvikelser, såsom när till episteln nr 21 »Skyarna tjockna» som melodikälla angives Fredmans sång nr 11 »Portugal, Spanien» och det är möjligt, att dessa avvikelser i själva

finnes dock med tämligen stor visshet i ett manuskript, innehållande kontradanser m. m. från 1700-talet (Kungl. bibl., S 173), men melodien är där en helt annan, än den som senare av Bellman själv auktoriserats. Anmärkningsvärt är även, att den för Fredmans testamente 64 i B P A angivna melodien är en helt annan, än den av Carlén meddelade.

¹ Handskriften, som en gång tillhört Samuel Christian Wallén, citeras i det följande Wln. En bibliografisk beskrivning av densamma meddelas i Bellmansällskapets upplaga av Bellmans skrifter, del 3, kommentar, s. 5 (noten).

² Även hänvisningar till andra av Bellman använda melodier förekomma såsom t. ex. »Il ne faut s'étonner de rien» ur Monsignys Le roi et le fermier, av Carlén angiven som melodi till Fredmans testamente 34. För övrigt förekommer flera överensstämmelser i melodihänvisningar mellan Wln och Völschows handskrivna text till Bellmans skrifter (Kungl. bibl. Vf. 15).

verket äro talrikare, än vad en flyktig granskning gett vid handen.

Att melodivarianter till en och samma text redan tidigt förekommit veta vi för övrigt från annat håll. Ett fall — det gäller även här epistlarna — har observerats av Flodmark i Envalls-sons lyriska komedi Bobis bröllop, där till ton av »Undan ur vägen» använts en helt annan melodi, än den som av Bellman in- tagits i den första samlade upplagan av Fredmans epistlar. Ett annat påträffas i Hallmans »Tillfället gör tjuven». Som melodi för 16. scenen »Ack jag olyckliga qvinna» angives i den tryckta texten »Riddarne quäljas och blåna» ur Bacchi ordenskapitel 4.¹ Enligt Wln och Völschows manuskript föredrogs denna text till La belle Charlotte, och det kan icke gärna betvivlas, att denna upp- gift är riktig, då den just ger en hänvisning till en kategori me- lodier, som Bellman använt sig av, nämligen kontradansen. Nu återfinnes säkerligen musiken till denna kontradans i det Åker- hjelmiska manuskriptet i Kungl. biblioteket (S. 136) under nr 32. Men det visar sig vid en jämförelse med det handskrivna sång- partituret till Hallmans komedi,² att detta för scenen i fråga har en helt annan musik. Men härav framgår åter, att den Bell- manska texten redan på slutet av 1700-talet föredragits på åt- minstone två olika sätt.

Tyder förekomsten av melodivarianter på, att traditionen redan mot slutet av 1700-talet börjat att avmattas, är det å andra sidan visst, att denna tradition beträffande de texter, som icke i samlad upplaga förelågo under Bellmans levnad, i början av 1800-talet varit stadd snart sagt i utdöende. Ty på annat sätt kan man knappast förklara, att varken Sondén eller Carlén förmått i större omfattning, än som skett, meddela upp- lysningar angående musiken till dessa texter. Visserligen före- komma — som nämnts — åtskilliga anvisningar hos dem bägge, hos Sondén kanske övervägande vilande på muntlig hörsaga, hos Carlén därjämte hämtade från äldre handskrifter. Men huru fåtaliga dessa anvisningar äro i förhållande till dikternas an- tal, framgår därav, att till de 220 stycken, som upptagits i Fred- mans testamente finnas melodihänvisningar endast till 57 och av dessa återgå icke mindre än 29 till epistlarna eller sångerna. Flera hänvisningar har icke Carlén själv förmått lösa.

¹ Texten lyder hos Carlén: »Riddarne spy och blåna». För kännedomen av denna hänvisning stannar jag i förbindelse till docenten G. Jeanson.

² Kungl. teaterns musikbibliotek.

Övergå vi efter denna översikt av Bellmansmusikens traditioner till att jämföra vårt manuskript med de främsta traditionskäl- lorna så finna vi visserligen överensstämmelser med dem alla, men även betydande skiljaktigheter. — Starkast framtråda de senare i förhållande till »Bellmans poetiska arbeten» (B P A). I detta arbete upptagas melodierna till fem av manuskriptets texter, nämligen till Fredmans testamente 26 »Bacchus uti Knekt- gestalt», 55 »Kom bese nya lagen»,¹ 93 »Kom du som gråter», 183 »Du ljufva Carneval» samt 173 »Marsch mina björnar». Men av melodierna i B P A äro de fyra först anförda helt olika dem, som förekomma i manuskriptet. För »Marsch mina björnar» anger såväl B P A som de andra traditionskällorna som melodi gardesmarschen av Stamitz, och det lider heller knappast något tvivel om, att denna även föresvävat vår upptecknare, ehuru han — sannolikt på grund av svårigheter att anpassa texten till melo- dien — i hög grad förvanskad temat. Melodien till »Du ljufva Carneval» uppgives av manuskriptet även användas för testa- mentet 65 »Knäpp upp båd' rock och vest» och av Wln få vi även veta, att bägge dessa texter haft samma musik, och att denna hämtats från den Bellman likaledes tillskrivna dikten »Beau masque Comment vous va», som tydligen varit mycket populär.² Även av Völschows ms. framgår att denna sistnämnda visa lånat musiken till nr 65. Men av dessa samstämmande uppgifter blir det troligt, att en melodivariant förelegat till »Du ljufva Carna- val» och det är i själva verket mycket möjligt, att vårt manu- skript just meddelar denna, helst som musikens karaktär av slag- dänga synes väl passa ihop med den typ av lätt i minnet be- varade visor, till vilka »Beau masque» tydligen hört.

Med ännu några hänvisningar (utan melodiexempel) i B P A kunna vi måhända på omvägar komma till rätta. Till Meissners sång i Bacchi ordenskapitel 9 »Klöf och sa'l är fatal» uppger sålunda B P A som melodi: *Travaillons, travaillons de bon cou- rage*. Nu veta vi genom Flodmarks forskningar,³ att detta text- ställe återfinnes i Favarts och Dunis opéra-comique *Ninette à la cour*, uppförd under titel *Bondflickan på hovet* eller *Kärleks- nycken* i Stockholm 29. okt. 1793. Men musiken är här en helt

¹ För denna text angives i Wln som melodi »Menuette en quatre», vilken hänvisning dock överstrukits. Möjligen antydes likväl härigenom, att me- lodivariant funnits.

² Visans popularitet bestyrkes av Wln.

³ Jfr förteckningen nedan s. 182.

annan än i vårt manuskript. Även genom Wln kunna vi möjligen komma en melodihänvisning hos B P A på spåren. För testamentet 190 »Gubben Jonas, ängslig, matt och sjuk» uppger nämligen Wln som källa »Käre bröder klart och ljufvligt vin» (Eichhorn 1, s. 24) och denna text återfinnes i B P A med melodi, som dock icke överensstämmer med den vårt manuskript använt sig av. Ungefär lika sannolikt är emellertid, att Wln här för oss på vilse vägar, och att den där till »Käre bröder» som melodikälla anförda »Friskt camrater lät oss dricka» är en helt annan visa än den i B P A upptagna. Indirekt meddelar B P A även en äldre melodi till testamentet 17 »Bacchus reste till Turki». Av manuskriptet framgår, att denna text använde samma melodi som Konungen i Portugal (ej upptagen hos Carlén och Eichhorn, men däremot hos Völschow 1, s. 50) och melodiöverensstämmelsen mellan dessa dikter är även bestyrkt hos Wln. Melodien till det senare stycket återges i B P A, men är där helt olika den för testamentet 17 i manuskriptet meddelade.

Vända vi oss därefter till den Wallénska handskriften (Wln),¹ så finna vi visserligen där icke mindre än 19 melodihänvisningar till texter, som även ingå i vårt manuskript. Men av dessa hänvisningar äro flera av jämförelsevis ringa värde för bedömning av den fråga, det nu rör. Till testamentet 128 »Lät Meldercreutz gräla med cirkel och stift» ha de bägge manuskripten olika melodier. Wln anger här som melodikälla »Philemon dref ut sina [får på en äng]». Denna visa av Dalin föredrogs — som känt är — på den s. k. »gamla Dalvisans» melodi,² vilken var allmänt bekant på 1700-talet och även in på det följande århundradet. Den hörde sålunda otvivelaktigt till den typ av visor, som genom sin utomordentliga popularitet ägde alla förutsättningar att till fördel för sin egen »ton» uttränga andra mindre kända låtar, och man kan ifrågasätta om den icke just spelat denna roll hos Wln. Ty mot textens innehåll svarar musiken — även om hänsyn togs till 1700-talets i mångt och mycket mot vår egen tid avvikande smak och konstuppfattning — mycket illa. Vida bättre lämpar sig då melodien i vårt manuskript och det synes troligt, att denna verkligen är en gammal melodivariant till texten i fråga. För ett dylikt antagande talar, att musiken nära ansluter sig till en annan känd Bellmansmelodi. Temat är nämligen detsamma, som

¹ I detta sammanhang upptagas även anmärkningar ur Völschows ms.

² Jfr förteckningen under nr 72.

förekommer i episteln 57 »Allting är riktigt klarerat och gjort» uti andra repriserna, en för övrigt hos Bellman ofta återkommande melodityp.

I ett annat fall kunna vi tack vare Wln komma fram till ett jämförelsevis sannolikt resultat. Det gäller testamentet 134 »Bort med vett och sunda tankar». I vårt manuskript uppges här, att

Andantino.

Lät Mel-der-creutz grä-la med cir-kel och stift, se
ut liksom ugglan på stal - let; ja lät honom skriva sin
krängli-ga skrift, från Pin - dus dimpa i fal - let! jag
tager min flaska, min cirkel jag vet, Rhombo - i - der, quadrater gör
Bacchusför-tret; jag går i det fut-ti - ga kal - let.

testamentet 118 »Poike, upp ur vaggan unge» föredrages till samma melodi. Wln har enahanda uppgift om melodiöverensstämmelse mellan dessa visor, och ett bestyrkande av, att vi här kanske ha att göra med den ursprungliga melodikällan lämnar även i viss mån manuskriptet, därigenom, att en med huvudupptecknaren samtidig hand där antecknat, att melodien för honom uppgivits slamma från Monsignys tid eller möjligen skrivits av honom själv. Ett uttalande, som melodien avfattning snarast bestyrker. Skilda melodier hos Wln och manuskriptet föreligga däremot kanske för testamentet 208 »Isterhaka, väldig buk». Enligt vad Flodmark funnit, sjöngs nämligen denna visa mot slutet av 1700-talet på en melodi,¹ som helt avviker från den i manu-

¹ Melodien återfinnes i vishandskriften Vs. 52 i Kungl. bibl., del 2, s. 161.

skriptet meddelade, och då den förra, som Flodmark påvisat, varit mycket populär, är det möjligt att det är denna som även återgår i Wlns melodihänvisning: Köpa tjänster uti frid. Beträffande Bacchi ordenskapitel 4 »Riddarne de spy och blåna» har ovan anmärkts, att Wln här angivit som källa: La belle Charlotte, vars melodi, dock icke överensstämmer med den i manuskriptet upptecknade. Olika melodier föreligga även för testamentet 185 »När Adam han bodde i Paradis», för vilken Wln som källa åberopar: Alltsedan Bernardus, vilken melodi, som bekant, återgår i episteln 5. Slutligen har Wln för testamentet 23 »Öppna Bacchi slussar», musiken till fackeldansen, under det att manuskriptet har en helt annan melodi.¹

Jämföra vi vårt manuskript nu med de upplysningar beträffande musiken, som innehållas hos Sondén och Carlén, så finna vi bl. a., att Carlén med stöd av ett äldre manuskript för testamentet 28 »Klang med pukor och basuner» som melodi uppger: La jeune Indienne. Musiken till denna kontradans återfinnes i den Åkerhjemska handskriften i Kungl. bibl. (S. 136), men torde med den avfattning den där har endast med svårighet kunna lämpas till texten. Möjligen är därför Carléns uppgift i detta fall mindre att bygga på.² Däremot är säkerligen melodiuppgiften riktig beträffande Björns sång ur Divertissement, uppfört på Haga nyårsnatten 1790 (Carlén 4, s. 72) »Sig molnen nu sammandraga». Texten utgör en omarbetning av ett tillfällighetsstycke, som Bellman enligt traditionen³ skulle föredragit på Marlboroughvisans melodi, och det visar sig även att vårt manuskript just meddelar samma melodi i dess äldre avfattning.⁴ En liknande överensstämmelse mellan vårt manuskript och Carlén råder beträffande hyllningssången till Gustaf III den 19. aug. 1772 (Carlén 4, s. 132) »Så lyser din krona nu, kung Gustaf». Musiken är nämligen här densamma som hos Carlén, men under det denne

¹ Jfr för övriga hänvisningar hos Wln förteckningen under nr 7, 11, 13, 23, 27, 40, 56, 98; 104, 117, 120. För skål till en krigsman (Carlén 4, s. 401), »Mer krut, canon får intet bli sval», uppger Völschows manuskript som melodi: Min kung när pukan slår larm. Manuskriptet har här en marsch, som möjligen är samma melodi som hos Völschow avses. Uppgiften för testamentet 23 hos Wln torde icke behöva tillmätas större värde, då onekligen fackeldansen hör till de starkt »attraktiva» melodierna, som utan större urskillning apterats till texter av mycket växlande karaktär.

² Manuskriptets melodi har intet gemensamt med kontradansen.

³ Jfr Carlén 1, s. XXI.

⁴ Jfr ex. La clé du Caveau.

och senare utgivare endast förmått meddela en del av melodien, återgives denna däremot i dess helhet av manuskriptet. — Liksom hos Wln påträffa vi vidare hos Carlén flera med manuskriptet överensstämmande melodihänvisningar till andra dikter. Vis-

Andantino.

Sig mol-ne-na nu samman-dra-ga, tungt, tungt, tungt bortskymna

Ha-ga; re'n stjer-nor-na glimma så sva-ga och

sko-gen mörk-nar och flyr, i luf-ten stor-mar och

yr. O Kung! din hvi-la så dyr! Gack

glatt din hvi-la att ta-ga; lugnt, lugnt, lugnt

hvi-la på Ha-ga! sen när sig sky-ar-ne

da-ga, ditt Folk med mild-het du styr.

serligen behöver en dylik parallellitet icke alltid betyda så mycket, då en hänvisning till metriskt likställda stycken mycket väl kan tänkas ske från två varandra helt olika melodier. Men då som fallet är i vårt manuskript från vissa partier i Bacchi ordenskapitel 11 hänvisas till icke mindre än fyra olika melodier (alla ur epistlarna) och det befinnes, att Carlén har precis samma melodihänvisningar för dessa texter, bevisar detta utan tvivel att Carlén och manuskriptet byggt på en gemensam tradition. Särdeles påfallande är för övrigt den överensstämmelse som råder

beträffande tillfällighetsdikten »Hjelpen den lilla vackre foten» (Carlén 4, s. 405). Manuskriptet anger här, att musiken även användes till Trundmans sång ur Bacchi ordenskapitel 10 »Klappen med händern, nigen prestinnor», och Carlén har vid det senare stället en hänvisning till den förra textens melodi, dock utan att lämna besked om dennas avfattning. Då nu vidare den i manuskriptet anförda melodien — säkerligen en av de bästa i hela samlingen — helt har tycke av Bellmanstidens musik, kan man icke avvisa tanken på, att vi här just ha den verkliga melodikällan till Carléns hänvisning.¹

Övergå vi nu att oberoende av de redan anförda traditions-källorna söka att bestämma manuskriptets ställning till den äldre Bellmansmusiken, förtjänar till en början anmärkas, att upptecknaren i två fall använt sig av melodier till kända Bellmansdikter, episteln 69 och Fredmans sång 43. I och för sig äro ju sådana lån föga anmärkningsvärda. Men dels synes det framgå, att upptecknaren, som eljest visar sig väl känna till epistlarnas och sångernas melodier, icke själv uppmärksammat dessa lån,² dels företer särskilt Fredmanssången med hänsyn till temat variationer och tillägg, som antagligen gå tillbaka på äldre original. Bägge melodierna ha för övrigt, som bekant, talrika fränder i 1700-talets danslitteratur. Att vår upptecknare varit väl förtrogen med den melodiskatt, ur vilken Bellman själv hämtat sina uppslag, framgår även på flera ställen. Lättast är detta att bevisa för testamentet 136 »Ro, ro, ro, lät skeppet flyta sakta». Melodien, en gavott, angives i manuskriptet som »Vestris dans». Enligt Cronhamns förmodan skulle vi åter i denna melodi ha att söka urtypen för »Gustafs skål», vars musik även använts av Bellman (Carlén 4, s. 134). Säkert är i varje fall, att melodien mot slutet av 1700-talet var allmänt känd och förelåg i flera variationer.³ Att den tidigt anpassats till den text, varom nu är fråga, är därför mycket sannolikt. Även i Bondvisan vid slätterölet på Fredrikshov. (Eichhorn 2. s. 238) »På vårt hemman vi sitta glade och fria»

¹ Detsamma är sannolikt fallet med »Nu blir på denna dagen» (jfr förteckningen under nr 90). Melodien med dess egendomliga taktblandning hänföres till ordenskap. 16, »Du som i Bacchi gårdar».

² Jfr förteckningen under nr 4 och 5. En anteckning vid 4 om överensstämmelse med episteln härrör ej från upptecknaren. Denne nöjer sig annars i förekommande fall med en enkel hänvisning eller direkt angivande att melodivariant föreligger.

³ Jfr förteckningen under nr 137.

och På konung Carl XII:s dödsdag (Carlén 4, s. 130) »Vi gråta, Kung Carl» träffa vi beröringspunkter med Bellmansmusiken.¹ Bägge angivas uttryckligen som svenska folkmelodier och äro det sannolikt även, om det än icke lyckats mig att påvisa deras iden-

Allegretto.

Hjel-pen den lil-la vack-re fo-ten,
 som vil-le dan-sa på Mar-tis fä-llt. *Fine.*
 Al-la små äng-lar kom och ta mot'en;
 an-nars så är det snart be--ställdt.
 Nat-horst, Schüt-zer, Stüt-zer, Beckman, Å-man,
 Ber-gi-us, Schulz och Ol-le-veldt!

titet. Vidare förtjänar i detta sammanhang två andra melodier att uppmärksammas. Den ena är apterad till Marsch vid artilleriets mönstring 1773 (Carlén 4, s. 133) »Knekt, vörda din konung» och betecknas i manuskriptet även som marsch. I inledningstakterna återfinna vi här temat ur episteln 78, men det är troligen icke hämtat därifrån, utan är sannolikt ett tämligen vanligt marschmotiv, som påträffas även annorstädes under 1700-talet. Den andra melodien, till testamentet 84 »Å, din ställe, lät

¹ Jfr förteckningen under nr 120 och 142.

bli att fundera», även den betecknad som marsch, överensstämmer i början med en svensk militärmarsch från början av 1700-talet.¹ För övrigt vore det ingen svårighet, att i flera andra fall kunna påvisa melodier, som bära alla tecken på att höra till den miljö, ur vilken Bellmansmusiken spirat. Men då det å ena sidan knappast i brist på notexempel, är av större värde att närmare ingå på dessa fall och det å andra sidan icke varit mig möjligt att bevisa, att verkligen just dessa melodier kunna anses som källor för Bellmansmusiken, må det vara nog med det anförda.

Av den föregående undersökningen torde ha framgått, att vårt manuskript i flera fall uppvisar en påtaglig överensstämmelse med en äldre tradition, sådan denna beträffande melodierna är bestyrkt från annat håll. Att manuskriptet därjämte i åtskilliga andra fall avviker från det jämförelsematerial, som kommit till användning, är knappast ägnat att väcka förundran. Ty såsom förut framhållits, började den musikaliska traditionen beträffande de dikter, som icke kommo att upptagas bland epistlarna eller sångerna, tidigt att avmattas, varjämte — åtminstone i enstaka fall — uppstodo melodivarianter. Det är därför icke alldeles säkert, att vårt manuskript, när det avviker från de ovannämnda traditionskällorna, alltid representerar en yngre eller sämre tradition. Det kan också tänkas, att det återger en jämn god och ungefär lika gammal melodivariant. I ett eller annat fall har jag även sökt göra troligt, att så verkligen är förhållandet. — Om de melodier, som icke kunnat bli föremål för en jämförande granskning, är det givetvis svårare att i detta sammanhang fälla ett omdöme i »äkthetsfrågan». Dock talar åtskilligt för — och icke minst den omständigheten, att upptecknaren flerstädes visat sig mycket förtrogen med Bellmanstidens musik — att det framdeles skall bliva möjligt att i en del fall även påvisa dessas samhörighet med den tradition, till vilken redan nu bevisligen flera av melodierna kunna hänföras.

¹ Jfr förteckningen under nr 2 och 60.

FÖRTECKNING PÅ DE TEXTER OCH MELODIER SOM UPPTAGAS I MANUSKRIFTET.¹

1. F. T. 120. Å, gråt för tusan! Hjerta lef. Andantino. A-dur $\frac{3}{4}$. Melodien i början starkt erinrande om den tyska studentsången: Gaudeamus igitur.
2. F. T. 84. Å, din ställe! lät bli att fundera. Marcia. D-dur $\frac{4}{4}$. Melodien är i inledningstakterna så gott som identisk med »Marche de la Garnison à Malmö» (jfr nr 3 i Carolinska marscher, Lundholm, Sthlm 1915).
3. Till Abbé Vogler då han spelte orgor den 18 sept. 1786. (Carlén 4, s. 313). Abbé Vogler, när du rör orgelvärc-kets gudaunder. Andantino. G-dur $\frac{4}{4}$.
4. Till Abbé Michelessi (Carlén 4, s. 295). Abbé Michelessi, bästa vän, mitt hjerta känner. Andante. F-dur $\frac{2}{4}$. Samma melodi som för Fredmans epistel 69 med de 8 första takterna i andra reprisen varierade. Enligt Bagge kontradansmelodi av franskt ursprung; förekommer i S. 136 med beteckn.: Engelska långdansens.
5. F. T. 184. Adam var den första man. Andantino. F-dur $\frac{2}{4}$. Melodien med varianter densamma som till Fredmans sång 43. Svensk folkmelodi (Skära, skära havre). Jfr ex. Rosenberg, 160 polskor etc. nr 150.
6. På statssekreteraren Schröderheims födelsedag (Carlén 4, s. 208). Alle man i bålen! Vivace. G-dur $\frac{2}{4}$.

¹ Förkortningen *F. T.* anger Fredmans testamente, *Carlén* uppl. 1861, *Eichorn* skrifter av C. M. Bellman. Ny saml. 1877 (oktavuppl.), *Völschow* C. M. Bellmans skaldestycken 1814. Jfr. för övriga förkortningar texten i det föregående. Av Fredmans testamente ingå följande dikter efter Carléns numrering (siffrorna inom parentes ange nummer i förteckningen) i manuskriptet: 2 (77) 8 (87) 12 (121) 16 (9) 17 (10) 18 (84) 21 (11) 22 (33) 23 (71) 24 (58) 25 (126) 26 (12) 28 (52) 29 (50) 32 (64) 36 (24) 37 (32) 38 (14) 39 (13) 42 (79) 44 (8) 45 (16) 46 (140) 50 (135) 51 (98) 53 (28) 54 (133) 55 (53) 59 (78) 60 (25) 67 (81) 68 (131) 72 (143) 74 (134) 75 (127) 76 (62) 77 (45) 81 (122) 82 (75) 83 (44) 84 (2) 85 (29) 86 (20) 89 (38) 90 (55) 91 (57) 92 (119) 93 (54) 94 (132) 95 (76) 96 (85) 98 (30) 99 (92) 100 (40) 101 (23) 102 (144) 103 (104) 105 (42) 106 (61) 107 (86) 108 (107) 114 (93) 115 (34) 120 (1) 123 (100) 125 (35) 127 (39) 128 (72) 130 (130) 133 (65) 134 (17) 135 (41) 136 (137) 138 (27) 141 (145) 158 (70) 159 (89) 163 (105) 162 (88) 168 (63) 169 (67) 171 (19) 172 (97) 173 (110) 176 (106) 178 (74) 180 (56) 182 (18) 183 (68) 184 (5) 185 (116) 186 (22) 190 (43) 206 (49) 208 (103).

7. På Fredriks dag den 18 juli 176. Apollo, god morgon! Hos Eichhorn 2, s. 223. Allegretto (menuettmelodi). F-dur $\frac{3}{4}$. Enl. anteckn. i manusk.: Tysk Folkesang; F. T. 188 har »samma Melodie». Enl. Wln (11, s. 332) har den senare texten samma melodi som: Gubben sad' till gumman.
8. F. T. 44. Astrild sad' åt sin mor. Andantino. G-dur $\frac{6}{8}$.
9. F. T. 16. Bacchus skulle att resa. Poco allegretto. F-dur $\frac{4}{4}$.
10. F. T. 17. Bacchus reste till Turki. Andantino. G-dur $\frac{2}{4}$. Eln. Wln (12, s. 296) och manusk. samma melodie som Konungen i Portugal (ej upptagen i registren hos Eichhorn och Carlén, men däremot hos Völschow 1, s. 50).
11. F. T. 21. Bacchus skulle bli advocat. Marsch. A-dur $\frac{2}{4}$. Enl. anteckn. i manusk.: Wohl auf Kameraden ... (Schillers Wallenstein). F. T. 117 »har samma Melodie». Enl. Wln (10, s. 149) har den senare texten samma melodi som: »Bröders och systrars glada lag (Eichhorn 1, s. 105).
12. F. T. 26. Bacchus uti knektgestalt. Maestoso. A-dur $\frac{2}{4}$. I B P A s. 160, där dock melodien är en annan.
13. F. T. 39. Bacchus, tvi vale den fortreten! Allegretto. C-dur $\frac{3}{4}$. I B P A s. 131 med beteckningen: Air. Enl. Wln (9, s. 319 och 322) samma melodi som till: Iris tvi vale den förtreten och Cloris tvi vale etc.
14. F. T. 38. Bacchus, du som tröst mig ger. Larghetto. C-dur $\frac{5}{4}$.
15. Björns sång ur Divertissement, uppfört på Haga nyårsnatten 1790 (Carlén 4, s. 72). Sig molnen nu sammandraga. Andantino. G-dur $\frac{6}{8}$. Texten en omarbetning av en tillfällighetsvers, som Bellman enligt traditionen skulle ha föredragit på Marlboroughvisans melodi (jfr Carlén 1, s. XXI). Melodien överensstämmer även här på det trognaste med nämnda visa i dess äldre avfattning.
16. F. T. 45. Bacchus frågade Chloris en gång. Allegretto. F-dur $\frac{6}{8}$.
17. F. T. 134. Bort med vett och sunda tankar! Allegretto. B-dur $\frac{6}{8}$. Enl. anteckn. i manusk. är melodien från Monsignys tid, möjligen tonsatt av honom själv. F. T. 118, 122, 174 samt Hundra tusen daler äga (Eichhorn 1, s. 20) ha »samma Melodie». Även enl. Wln (12, s. 43) har F. T. 118 samma melodi.

18. F. T. 182. Bröderna passa, glo och gräla. Menuetto. G-dur $\frac{3}{4}$. F. T. 209 »har samma Melodie» med en del förändringar, vilka anges i manusk. efter detta nummer.
19. F. T. 171. Brunblåa bölja. Andante. G-moll $\frac{6}{8}$. Enl. Völschows ms. (1, s. 56): Menuett.
20. F. T. 86. Bouteljen är min fästemo. Andante. Ess-dur $\frac{3}{4}$.
21. Ur: Balen uti Olympen (Eichhorn 1, s. 111). Bättre på jorden krypa. Andantino. A-dur $\frac{6}{8}$.
22. F. T. 186. Cain, Adams äldsta gossa. Andantino. G-dur $\frac{2}{4}$. Carlén uppger (del 3, s. 363) att F. T. 186 och 176 ha samma melodi, så dock icke här, där F. T. 176 återfinnes med annan melodi under nummer 106. Enl. Wln (9, s. 215) har F. T. 186 samma melodi som: Mor min had' en liten.
23. F. T. 101. Danska Kungen till mig sade. Andantino. G-dur $\frac{4}{4}$. Enl. Wln (4, s. 119) och Völschows ms (21, s. 52) samma melodi som till: Trulls som gifte bortt sin ...
24. F. T. 36. Der lejon de dansa med stopen. Marcia. C-dur $\frac{4}{4}$.
25. F. T. 60. Den vakthafvande Tractören. Poco allegro. D-dur $\frac{4}{4}$.
26. Till mamsell J. G. efter maskraden den 24 januari 1777 (Carlén 4, s. 322). De liufva valdthorn blanda sitt ljud. G-dur $\frac{4}{4}$.
27. F. T. 138. Diana! jagten väntar dig. Andante. G-dur $\frac{6}{8}$. F. T. 88 och Ett redligt hjerta prise vi (Eichhorn 1, s. 28) ha »samma Melodie». Enl. Wln (3, s. 97) har F. T. 138 samma melodi som: När vi vid våra tidsfördrif. Samma uppgift i Völschows ms (2, s. 1).
28. F. T. 53. Du gamle fyllhund, hör. Andantino. A-dur $\frac{2}{4}$. I B P A s. 121 med beteckn. Air.
29. F. T. 85. Du, som för din framtid bäfvar. Larghetto. C-dur $\frac{4}{4}$.
30. F. T. 30. Dundrar du, ryter och svär. Menuetto. A-dur $\frac{3}{4}$.
31. Vid Gustaf III:s återkomst från kriget. Dyre Kung, var välkommen nu åter. Marcia. F-dur $\frac{4}{4}$. Sjung förtjensten en sång till dess ära (Carlén 4, s. 193) har »samma Melodie», vilket anmärkes även av Carlén utan melodi-hänvisning. Enl. Völschows ms. (4, s. 117) samma melodi som till »Dyre Kung våra hiertan inviga». Denna text även hos Völschow (4, s. 242).

32. F. T. 37. En drucken sätter sig på sin stol. Marcia. A-dur $\frac{4}{4}$. Handl. rör. Bacchi ordenskapitel 17: Kom öppna vårt tempel (Carlén 2, s. 352) har »samma Melodie».
33. F. T. 22. En kameral, en kameral med giltigt constitutorial. Poco andante. G-dur $\frac{4}{4}$. Carlén har utan melodihänvisning (jfr del 3, s. 99) anmärkt, att melodien ofta använts av Bellman. Sondén uppger med samma melodi F. T. 40 och 131 (ett dukat bord). Hos Wln (10, s. 162 och 12, s. 74) anges melodien till »ett dukat bord» användas för F. T. 22 och 40.
34. F. T. 115. En gubbe dansar bland flickorna små. Poco allegretto. Ess-dur $\frac{3}{4}$.
35. F. T. 125. En kruka mjöd lät svalka få min tunga. Menuetto. F-dur $\frac{3}{4}$. F. T. 52 och 126 ha »samma Melodie».
36. Till en riksdagsman av prästeståndet (Carlén 4, s. 451). En visa vill jag sjunga. Allegretto. B-dur $\frac{2}{4}$.
37. Betecknas som 8:e strofen till en icke nämnd dikt. Farväl madam på Elephanten. Vivace. G-dur $\frac{4}{4}$.
38. F. T. 89. Finge jag en thron blott sira. Andantino. G-dur $\frac{3}{4}$.
39. F. T. 127. Flaskan är gjorder till att tömma. Andantino. F-dur $\frac{4}{4}$. Inledningstakterna i det närmaste identiska med slutet av canon: Frère Jaques, dormez-vous?
40. F. T. 100. Förr skall Kung Christiern stiga upp. Andantino. G-moll $\frac{4}{4}$. Enl. Wln (12, s. 79) samma melodi som till: När som syster Sigri.
41. F. T. 135. För ännu döden slår oss neder. Poco andante. F-dur $\frac{4}{4}$.
42. F. T. 105. Ge rum! — Hvad är på färde? Poco allegro. A-dur $\frac{4}{4}$.
43. F. T. 190. Gubben Jonas, ängslig, matt och sjuk. Menuetto. D-dur $\frac{3}{4}$. F. T. 187 och Käre bröder drickom Gustafs skål (Carlén 4, s. 131) ha »samma Melodie». Enl. Wln (1, s. 35 och 13, s. 80) har F. T. 190 samma melodi som: Käre bröder klart och ljufligt vin (Eichhorn 1, s. 24) vilken åter föredrages som: Friskt camrater lät oss dricka. Den förra upptagen i B P A med annan melodi än den som i vårt manusk. anges för F. T. 190.

44. F. T. 83. Har jag blott en trögen vän ell' två. G-dur $\frac{4}{4}$. Enl. Wln (3, s. 92) samma melodi som till: Käre bröder klart och ljufligt vin. Melodien i vårt manuskript dock en annan. Jfr nr 43.
45. F. T. 77. Huru plär en torstig göra. Menuetto. G-dur $\frac{3}{4}$.
46. Till Völschow på Mathias dag den 24 febr. 1789 (Carlén 4, s. 241). Hurtigt Majalisor. Allegretto. F-dur $\frac{2}{4}$.
47. Handl. rör. Bacchi ordenskapitel 15 (Carlén 2, s. 345). Hette hon Barbara? Marcia. D-dur $\frac{2}{4}$.
48. Hjelpen den lilla vackre foten (Carlén 4, s. 405). Allegretto. Ess-dur $\frac{3}{4}$. I B P A s. 18 med beteckn.: Air. Klappen med händern, nigen, prestinnor (Bacchi ordenskapitel 10, Carlén 2, s. 121) har »samma Melodie». Uppgift om melodiöverensstämmelse även hos Carlén, dock utan melodihänvisning.
49. F. T. 206. Hvar skall jag födan taga. Andante. G-dur $\frac{4}{4}$. I B P A s. 90 med beteckn.: Air.
50. F. T. 29. Hör hur Bacchus tunnan bandar. Allegro con moto. G-moll $\frac{3}{4}$.
51. Handl. rör. Bacchi ordenskapitel 19 (Carlén 2, s. 360). Just i förgår, midnattstid. Andante. A-dur $\frac{2}{4}$.
52. F. T. 28. Klang med pukor och basuner. Menuetto. D-dur $\frac{3}{4}$. Enl. Carlén 3, s. 110 har Bellman för denna text i ett manuskript egenhändigt som melodi angivit: La jeune Indienne. I S. 136 finnes en kontradans med denna benämning, men har där en mot vårt manusk. avvikande melodi.
53. F. T. 55. Komm, bese nya lagen. Andantino. G-dur $\frac{2}{4}$. I B P A s. 172 med annan melodi än denna. Hos Wln (1, s. 62) anges för denna text: Menuette en quatre, vilken beteckning dock överstrukits.
54. F. T. 93. Kom du som gråter. Andante. D-dur $\frac{3}{4}$. I B P A s. 74 med annan melodi än denna.
55. F. T. 90. Kom, kära granne, sätt dig ner. Andantino. G-dur $\frac{3}{4}$.
56. F. T. 180. Kom min vän, jag beder. Allegretto. G-dur $\frac{2}{4}$. Enl. Wln (3, s. 371) och Völschows ms. (1, s. 46) samma melodi som till: Hör du sparfver lilla.
57. F. T. 91. Hör min vän! din vän nu fråga. Andantino. G-dur $\frac{6}{8}$.
58. F. T. 24. Hör pukorna! i fält vi dra! Allegretto. F-dur $\frac{4}{4}$.

59. Till assessor Lundström den 14 okt. 1790 (Carlén 4, s. 402). Kolare, smeder, ur Falu bottnars djup! Poco andante. B-dur $\frac{4}{4}$.
60. Marsch vid artilleriets mönstring 1773 (Carlén 4, s. 133). Knekt! vörda din Konung. Marsch. G-dur $\frac{4}{4}$. Melodien i de fyra första takterna överensstämmer i det närmaste med andra temat ur finalen till Wikmansons stråkkvartett i B-dur, som även använts för Fredmans ep. 78 och Fredmans sång 17. Motivet förekommer likväl på andra håll så ex. i en marsch från början av 1700-talet (jfr Carolinska marscher. Stockholm. Lundholm 1915, nr 5.)
61. F. T. 106. Lagfarne go' Herrar. Allegretto. G-dur $\frac{4}{4}$.
62. F. T. 76. Lif och mod och tanckar. Allegretto. F-dur $\frac{2}{4}$.
63. F. T. 168. Lycka, lilla gud. Menuetto. Ess-dur $\frac{3}{4}$.
64. F. T. 32. Vid klockans klang. Andante. B-dur $\frac{4}{4}$.
65. F. T. 133. Lycklig den ur bittra verlden. Menuetto. F-dur $\frac{3}{4}$.
66. Vid Calles bröllop med en döpt judinna den 12 apr. 1789 (Carlén 4, s. 256). Brudgummen utaf dagen. Allegretto. G-dur $\frac{4}{4}$.
67. F. T. 169. Det spädaste ögat knappt skådar sin dag. Andante. G-dur $\frac{4}{4}$.
68. F. T. 183. Du ljufva Carneval. Andantino. A-dur $\frac{2}{4}$. I B P A, s. 133, men med annan melodi än denna. Enl. manusk. och även Wln har F. T. 65 samma melodi som F. T. 183.
69. Vid fru Georgiis grav (Carlén 4, s. 268). En blomma hög och skön. Larghetto. D-dur $\frac{4}{4}$.
70. F. T. 158. Farväl min forna lycka. Lamentabile. F-moll $\frac{4}{4}$.
71. F. T. 23. Öppna Bacchi slussar. Andantino. Ass-dur $\frac{2}{4}$. Enl. Wln (10, s. 168) samma melodi som till: Fackeldansen (= Fredmans epist. 62), melodien i manusk. en annan.
72. F. T. 128. Låt Meldercreuts gräla med cirkel och stift. Andantino. F-dur $\frac{6}{8}$. Melodien överensstämmer i det närmaste med andra repressen i epistel 57. Enl. Wln (12, s. 56) samma melodi som till: Philemon dref ut sina [får], vilken dikt av O. v. Dalin sjöngs till »gamla Dalvisans melodi». Jfr Belimansällskapet uppl. av Bellmans skrifter, del 3. 1925, kommentar, s. 18 ff.

73. Till konung Gustaf III den 19 aug. 1772 (Carlén 4, s. 132). Så lyser din krona nu, kung Gustaf. Marcia. F-dur $\frac{4}{4}$. Melodien i det närmaste i samma avfattning som hos Carlén, men där endast i fragment. Här åter meddelad i dess helhet.
74. F. T. 178. Trumslagarn ramlar i gränd på fyra. Andantino. C-dur $\frac{4}{4}$. F. T. 43 har »samma Melodie».
75. F. T. 82. Vinets gud vi tillbe. Andantino. Ess-dur $\frac{4}{4}$.
76. F. T. 95. Ynglinge, krymplinge, följ din natur. Marcia. C-dur $\frac{2}{4}$.
77. F. T. 2. Rom, Co, Gall, Eff. Marcia. B-dur $\frac{2}{4}$. Enl. manusk.: Tysk melodi.
78. F. T. 59. Sitt ej och pjunka. Menuetto. A-dur $\frac{3}{4}$.
79. F. T. 42. Ryck våra korkar, om du orkar. Menuetto. F-dur $\frac{3}{4}$. I B P A s. 20 med beteckning: Air, contredanse, la Tyrolienne.
80. Till assessor Wessman den 8 jan. 1790. (Eichhorn 2, s. 129). När man försyndar sig (texten ej fullständig). Larghetto. C-dur $\frac{2}{4}$.
81. F. T. 67. Om du vill din börda lätta. Andantino. C-dur $\frac{4}{4}$.
82. Handl. rör. Bacchi ordenskapitel 20. Om Prinsen utaf Brunsvig (Carlén 2, s. 363). Allegretto. A-dur $\frac{4}{4}$.
83. På Elfvik den 26 aug. 1789 (Carlén 4, s. 373). Nu är det så på Elfvik fatt. Allegretto. G-dur $\frac{6}{8}$.
84. F. T. 18. När Bacchus predika. Quasi andante. G-dur $\frac{4}{4}$.
85. F. T. 96. När som du blir bjuden, så gack i callas. Quasi andante. A-dur $\frac{2}{4}$.
86. F. T. 107. När som en torstig man går fram till skänken. Allegretto. G-dur $\frac{4}{4}$.
87. F. T. 8. Mycket nytt i dessa tider! Vivace. C-dur $\frac{4}{4}$. F. T. 217 har »samma Melodie».
88. F. T. 162. Natur, din prakt vid dagens timma. Larghetto. A-dur $\frac{4}{4}$.
89. F. T. 159. Nu qvicknar den sköne naturen. Larghetto. G-dur $\frac{4}{4}$. F. T. 160 och Natur dina fagrade stunder (Carlén, 4, s. 236) ha »samma Melodie».
90. På Mariadagen (Carlén 4, s. 230). Nu blir på denna dagen. Allegretto. B-dur $\frac{3}{4}$ och $\frac{2}{4}$. Enl. Carlén har Handl. rör. Bacchi Ordenskapitel 16 »Du som i Bacchi gårdar»

samma melodi, som nyssnämnda text. Samma uppgift i manusk. r.

91. Ur Divertissement på Sergells födelsedag den 8 sept. 1787 (Carlén 4, s. 190). Min boutelj är Bacchi kök. F-dur $\frac{3}{4}$.
92. F. T. 99. Mulpus satt på krogen. Menuetto. F-dur $\frac{2}{4}$.
93. F. T. 114. Sitter du i vrån så feter. Andantino. B-dur $\frac{4}{4}$.
94. Gud nådde mig arma som ei har en fyrk (Eichhorn 1, s. 13). Allegretto. G-dur $\frac{6}{8}$.
95. Till konungen i anledning av dess diktagen i överste Gyllensvans sak (Carlén 4, s. 141). Hafvet sqvalpar, jorden gungar. Larghetto G-dur $\frac{3}{4}$. Manusk. r. uppger att ännu tio andra av Bellmans dikter kunna föredragas på samma melodi.
96. På Annadagen 1788 (Carlén 4, s. 228). Hit från Finland i fläng. Andantino. F-dur $\frac{4}{4}$.
97. F. T. 172. Hvem undrar, att en käck matrona. Andantino. Ess-dur $\frac{4}{4}$.
98. F. T. 51. Högt ärade Bacchus, min Herre. Allegretto. G-dur $\frac{6}{8}$. Enl. Wln (12, s. 270) samma melodi som till: Kärlek förr i världen bodde.
99. På Elfvik den 27 dec. 1787 (Carlén 4, s. 369). I rad, i rad! Gif, manskap akt. Marcia. A-dur $\frac{4}{4}$.
100. F. T. 123. Jag har så der till bästa tre fyra tunnor guld. Allegretto. Ess-dur $\frac{2}{4}$. Samma melodi med en del förändringar apterad till F. T. 80. Jag lefver bland de glada.
101. Jag spår om bättre tider (Eichhorn, 1, s. 29). Allegretto. B-dur $\frac{2}{4}$.
102. Ingen trädgård mera fager (Carlén, 3, s. 55). Andante. A-dur $\frac{3}{4}$.
103. F. T. 208. Isterhaka, väldig buk. Allegretto. F-dur $\frac{4}{4}$. Enl. Wln (1, s. 41) samma melodi som till: Köpa tjänster uti frid. Flodmark har i ett ex. av Carléns Bellmansuppl. (nu i Kungl. bibl.) antecknat, att F. T. 208 föredrogs på en melodi, som meddelas i en vishandskrift Vs. 52 i Kungl. Bibl. Melodien är där en annan än manuskriptets.
104. F. T. 103. Klockan är nio slagen. Andante. E-moll $\frac{4}{4}$. I manusk. r. med beteckn.: Norsk Melodie. I registret hos Wln (del 9) angiven som: Brandvakten i Köpenhamn.

105. F. T. 163. Liljan, klädd i hvita kläder. Andante. G-dur $\frac{4}{4}$.
106. F. T. 176. Lustigt är ibland poeter. Allegretto. Ess-dur $\frac{6}{8}$. Jfr nr 22.
107. F. T. 108. Lägg ut, lägg ut! se, vinden är god. Andantino. Ess-dur $\frac{2}{4}$. Allarm, Allarm! Hvad buller och skri (Eichhorn 2, s. 228) har »samma Melodie».
108. Till hovkamreraren Elfman (Carlén 4, s. 392). Nu kläder sig Kamrerarn. Andante. D-dur $\frac{2}{4}$.
109. Marsch Bacchi bussar (Eichhorn 1, s. 32). Marsch. F-dur $\frac{4}{4}$. Jfr 139.
110. F. T. 173. Marsch, mina björnar. Marcia. C-dur $\frac{4}{4}$. I B P A s. 145: Air, marsch de Stamitz (gardesmarschen) med melodi. Samma uppgift även hos Sondén, Carlén och Wln (14, s. 184). Melodin även enl. B P A använd för Handl. rör. Bacchi ordenskapitel 7: Härolder båda, fällen spirorna här (Carlén 2, s. 42). Manuskriptets melodi visserl i början (och slutet) ungefär densamma som i B P A, men därefter förvanskad.
111. Vid prinsessan Hedvig Elisabeth Charlottas intåg i Stockholm den 7 juli 1774 (Carlén 4, s. 136). Med al den prakt som kärlek tågar. Andantino. Ess-dur $\frac{4}{4}$.
112. Skål till en krigsman (Carlén 4, s. 401). Mer krut! Canon får intet bli sval. Marcia. F-dur $\frac{4}{4}$. Enl. Völschows ms. (4, s. 122) samma melodi som till: Min kung när pukan slår larm.
113. Vid hovguldtragaren Widmans begravning (Carlén 4, s. 264). Mot Elfviks mulna strand. Largo. E-moll $\frac{4}{4}$.
114. Bjudning till häradshövdingen Blix (Carlén 4, s. 371). Nyss på stunden anländ hit. Andantino. G-dur $\frac{3}{4}$.
115. Vid professor Säfvenboms grav (Carlén 4, s. 260). Nyss sågs ett sken vid nattens dimma. Largo. D-dur $\frac{4}{4}$.
116. F. T. 185. När Adam han bodde i Paradis. F-dur $\frac{2}{4}$. Enl. Wln (5, s. 207) samma melodi som till: Alltsedan Bernardus kom till vår by (= Fredmans epistel 5). Melodien i vårt manusk. dock en annan.
117. När Bacchus predika så stod han så stolt (texten ej i Carléns l. Eichhorns register, men däremot hos Völschow 1, s. 106). Marcia. D-dur $\frac{2}{4}$. Enl. Wln (13, s. 100) samma melodi som till: Kung David han spelte på harpan.

118. Vid A. F. Opphoffs bröllop 1784 (Carlén 4, s. 250). Håll, sad' Astrild. Vivace. G-dur $\frac{6}{8}$. På kronprinsens namnsdag (Carlén 4, s. 169) har »samma Melodie».
119. F. T. 92. Pukor, trompeter, flöjter, trianglar. Menuetto. F-dur $\frac{3}{4}$. Enl. manusk.: Gammal menuett.
120. Bondvisa vid slätterölet på Fredrikshov (Eichhorn 2, s. 238). På vårt hemman vi sitta glade och fria. Andante. E-moll, G-dur $\frac{3}{4}$. Melodien uppges av Eichhorn vara densamma som till F. T. 164, 78, 79 m. fl. andra stycken. Carlén uppger del 3, s. 343 och 192 att i melodien till F. T. 164: »Fattig gumma med svavelstickor» återfinnes melodien till »Väva vallmar». Hos Sondén (5, s. 388) om melodien till F. T. 78 endast, att den »är allmänt bekant» och användes till ett flertal stycken. Wln (6, s. 252) uppger att F. T. 164 föredrages till: Lyckans stierne fördunklas. — Melodien i manusk. ej identisk med »Väva vallmar», men är sannolikt en äldre svensk folkmelodi. Enl. manusk. finnes till denna melodi en svensk text: Der var tri gossar de ville sjömänner vara.
121. F. T. 12. Se, så skrifver Bacchus. Andante. F-dur $\frac{2}{4}$.
122. F. T. 81. Skicka hit ett glas åt bror. Grazioso. G-dur $\frac{4}{4}$.
123. Till grevinnan Ribbing (Carlén 4, s. 311). Snart min dag sin afton nalkas. Andante. C-dur $\frac{4}{4}$.
124. På Annadagen den 9 dec. 1787 (Carlén 4, s. 226). Stanna här vid bränneri. A la polacca. D-dur $\frac{3}{4}$.
125. Tömmom då glasen (Eichhorn 1, s. 8). Allegretto. A-dur $\frac{6}{8}$.
126. F. T. 25. Trumman går i staden. G-dur $\frac{2}{4}$.
127. F. T. 75. Tvi så'na sorgliga dar. Menuetto. D-dur $\frac{3}{4}$. Enl. Wln (12, s. 88) samma melodi som till: Lät oss ta glasen i hand.
128. Bjudning till assessor Pfeiffer (Carlén 4, s. 367). Underskrifne ledamöter. Poco allegro. D-dur $\frac{4}{4}$.
129. Till hertig Carl (Carlén 4, s. 174). Ur en präktig sky och låga. Andantino. C-dur $\frac{4}{4}$.
130. F. T. 130. Vill du säll din lefnad njuta. Andantino. D-dur $\frac{4}{4}$.
131. F. T. 68. Vinets kraft mitt hjerta stärke. G-dur $\frac{6}{8}$. I B P A s. 115 med beteckn.: Air.
132. F. T. 94. Öppna flaskan, lätt oss få dricka. Allegretto. A-dur $\frac{2}{4}$.

133. F. T. 54. Vår Bacchus blef död. Larghetto. G-dur $\frac{6}{8}$.
134. F. T. 74. Lätom oss lefva nöjde och raska. B-dur $\frac{2}{4}$.
135. F. T. 50. Vår Bacchus satt i grönam lund. A-dur $\frac{2}{4}$. Enl. Wln (12, s. 104) samma melodi som till: År 1687 aj då stod jag bru.
136. Nyårsspel för Schröderheimska husen (Carlén 4, s. 210). Från tornets gluggar hörs klockorna klämta. Allegro. G-dur $\frac{4}{4}$.
137. F. T. 136. Ro, ro, ro, lät skeppet flyta sakta. Gavotte. G-dur $\frac{2}{4}$. Enligt anteckn. i manusk.: Vestris dans. Enligt J. P. Cronhamn är melodien »Gustafs skål», använd av Bellman i bl. a. »Sverges Kung» (Carlén 4, s. 134), möjl. en efterbildning av Gavotte de Vestris, med vilken den företer mycket stora likheter. Melodien återfinnes — med obetydliga varianter — f. ö. flerstädes i 1700-talets dansmusik, så exempelvis i S. 136 nr 91 med beteckn.: »Fruarnas lust» och nr 99 »Nya Secten eller Harmonica».
138. Avsked från Elfvik den 27 aug. 1789 (Carlén 4, s. 374). Så skiljoms åt med upprörd själ. Andante. G-dur $\frac{3}{4}$.
139. Marsch, Bacchi bussar. Samma text och melodi som för 109, men melodien här i G-dur.
140. F. T. 46. Sicken Bacchus. Menuetto. F-dur $\frac{3}{4}$.
141. Hjertat värker, bröstet slår (Eichhorn 1, s. 10). Menuetto. D-dur $\frac{3}{4}$. Text och melodi överstrukna. Text och melodi (C-dur) förekommer även efter nr 145. Dufven hjerna, mätter syn (Eichhorn 1, s. 12) har »samma Melodie».
142. På konung Carl XII:s dödsdag (Carlén 4, s. 130). Vi gråta, Kung Carl, på ett kärligt maner. Largo. G-moll. $\frac{4}{4}$. Enl. manusk.: Gammal svensk Melodie. Enl. Wln (12, s. 218) samma melodi som till: Rest hafver jag.
143. F. T. 72. Fy, tunnor tusan, hur ser du väl ut! Tempo di marcia. C-dur $\frac{4}{4}$.
144. F. T. 102. I Bacchi glada Åldermän. F-dur $\frac{4}{4}$.
145. F. T. 141. Jag må bedyra. Menuetto. G-moll $\frac{3}{4}$. Enl. meddelande hos Sondén och Carlén är melodien en menuett. Enl. manusk.: Ncrsk Melodi. F. T. 58 har »samma Melodie».

UTAN NUMRERING I MANUSKRIFTET.

På mamsell Albertina Bergmans namnsdag den 24 april på Skeppsholmen (Carlén 4, s. 237 ff.). Skynden er, gossar! Arbetsklockan slår. Soli och kör. Poco allegretto, växlande tonart och taktart. — Snart alla stränders vimplar lysa. Soli. Larghetto, växlande tonart och taktart. — Nu sku vi alla man från man. Kör. Allegro. B-dur $\frac{4}{4}$.

HANDLINGAR RÖRANDE BACCHI ORDENSKAPITEL.

- (Carlén 2, s. 9—10). I dag har Bacchus haft capittel. Allegretto. Ess-dur $\frac{4}{4}$.
- (Carlén 2, s. 13). Kom Riddarbalen se! Melodihänvisning till Fredmans epist. 13 med vissa variationer.
- (Carlén 2, 14). Riddarne de spy och blåna. Allegretto. F-dur $\frac{4}{4}$. I Wln (13, s. 135) med melodihänvisning till: La belle Charlotte. En kontradans under denna benämning finnes upptagen i S. 136, men melodien är där en annan än i vårt manuskript. Rundt kring i verlden jag sväfvat (F. T. 170) har »samma Melodie».
- (Carlén 2, s. 24). Härolder, marchera sakta! Larghetto. F-dur $\frac{4}{4}$.
- (Carlén 2, s. 61 ff.). Så är på Barbara dag. Andantino. D-dur $\frac{4}{4}$. — Tumla, Stendecker, pinnarna i vädret! A-dur $\frac{4}{4}$. — Ödmjuka dräng. Poco allegretto. A-dur, A-moll $\frac{6}{8}$. — Barbara, nå hurra! F-dur $\frac{2}{4}$. — Vi kämpa utaf alla krafter. Menuetto. F-moll $\frac{3}{4}$. — Härolderna gå nu sakta. Andante. F-dur $\frac{2}{4}$. — Lustigt är vid Bacchi safter. D-dur, G-dur $\frac{6}{8}$.
- (Carlén 2, s. 91 ff.). Klöf och sal. Andantino. G-dur, E-moll $\frac{3}{4}$. I B P A s. 82 med beteckn. Air, Travailleurs, travaillons de bon courage. Enl. anteckning av Flodmark i ett exemplar av Carléns Bellmansuppl. (nu i K. B.) återfinnes den i B P A anförda texten i Favarts opera »Ninette à la cour» med musik av Duni. Melodien är där emellertid en annan än i vårt manuskript. — Vi två vi streta. Andantino. C-dur $\frac{4}{4}$. — Åh, det är jag, som natt och dag. Ess-dur $\frac{3}{4}$.

- I röde sken, i klara lågor. Larghetto. C-dur $\frac{4}{4}$. — Systrar, höjom våra kransar. F-dur $\frac{6}{8}$. — Du, vinets gud. Andantino. G-dur $\frac{4}{4}$. — Porten öppnad står. Andantino. C-dur $\frac{3}{4}$. I B P A s. 73 med beteckn.: Air. — Bedröflig är den dag. Larghetto. G-dur $\frac{4}{4}$. — Sjungom Bacchi Kommandörer. Allegretto. C-dur $\frac{4}{4}$.
- (Carlén 2, s. 130 ff.). I qvinnor, prestinnor! G-moll $\frac{4}{4}$. — Hurra, kamrater! lalilla. Allegretto. A-dur $\frac{6}{8}$. — Prestinnors helga tropp! Andante. G-dur $\frac{4}{4}$.
- (Carlén 2, s. 150 ff.). Än Jofur rår. Samma melodi som Fredmans sång 3. — Kosteligt väder. Samma melodi som Fredmans epist. 50. Samma uppgift hos Carlén. — Alltid brådtom och alltid i språng. Samma melodi som Fredmans epist. 57. Samma uppgift hos Carlén. — Vakna min sköna. F-dur $\frac{2}{4}$. — Hurra, lustigt gossar. Samma melodi som till Fredmans epist. 47. Samma uppgift hos Carlén. — Se, se hvad tulpaner. Andante. Ess-dur $\frac{4}{4}$. — Hurra, du Fröjas barn! Marcia. F-dur $\frac{4}{4}$. — Våre fäder gingo på. Menuetto. F-dur $\frac{3}{4}$. — Broder Gåse, kom hr magister! Allegretto. B-dur $\frac{6}{8}$. — Si, så, der sitter den taflan så rar. Samma melodi som Fredmans epist. 27. — Pukor, trompeter. Samma melodi som Fredmans epist. 9. Samma uppgift hos Carlén.
- (Carlén 2, s. 201 ff.). Jag är skröplig, krasslig, jag. Larghetto. E-moll $\frac{4}{4}$. — Här vandrar jag båd natt och dag. Andante. G-dur $\frac{3}{4}$. — Jag Bacchi safter silar. Andante. G-dur $\frac{4}{4}$. — Lät oss, vi två, om Bacchi dyrkan sjunga. Larghetto. F-dur $\frac{2}{4}$. — När ögat tecknar ångst och nöd. Andantino. D-dur $\frac{4}{4}$. — Valdthornen ge ljud! Allegretto. A-dur $\frac{4}{4}$. — Begråten Österman. Larghetto. F-dur $\frac{4}{4}$.
- (Carlén 2, s. 219 ff.). Upp Bacchi söner. Samma melodi som Fredmans epist. 56. — I våra kittlar den söta floden jäser. Tempo di marcia. D-dur $\frac{2}{4}$. — Kärlek, vid ditt bloss jag ryser. Poco adagio. F-dur $\frac{4}{4}$. — Sete mamsell, schönste ma soeur. Samma melodi som Fredmans epist. 6. — I Bacchi gårdar glömma vi. G-dur $\frac{4}{4}$. — Vänster sväng, granadörer. Samma melodi som Fredmans sång 9.

RÉSUMÉ.

L'on a retrouvé récemment dans l'archive de la société de Par Bricole à Stockholm un manuscrit, qui — datant de milieu du XIXe siècle — contient les mélodies de plusieurs poèmes de Bellman, dont pour la plupart la musique manquait jusqu'à présent. L'examen comparé du manuscrit prouve, qu'il a parfois conservé quelques relations avec l'ancienne tradition de la musique de Bellman, bien qu'il s'écarte quelquefois aussi de cette même tradition.
